

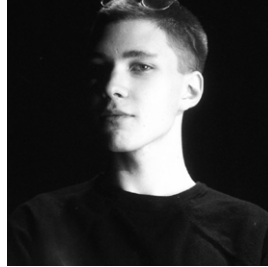
Kynhkynen

1/22 - Häpeä

Frida Kriikku
Päätoimittaja

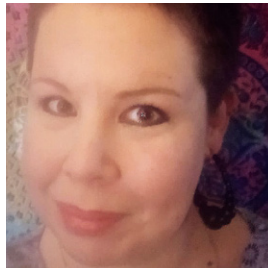
Valtteri Harakka
Taittaja

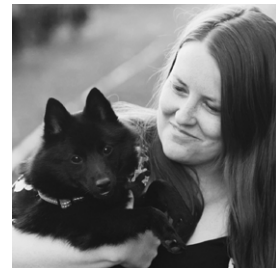
Emmy-Lee Nykvist
Kuvittaja

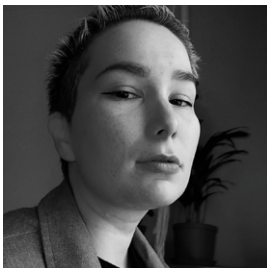
Rosa Grene
Toimittaja

Mari-Helmi Pirhonen
Toimittaja

Anna Jarske-fransas
Toimittaja

Piisu Tuominen
Toimittaja

Lauri Mäenalanen
Toimittaja

Enja Seppänen
Toimittaja

KYYHKYNYN – VANHIN JA PARAS

Kyyhkynen on Teologian Ylioppilaiden Tiedekuntayhdistyksen julkaisu vuodesta 1853.

168. vuosikerta

Tämä julkaisu on saanut HYY:n järjestölehtitukea

Painopaikka: Waasa Graphics, Vaasa

Painos: 200 kpl

Painettu Joutsenmerkilliselle, FSC ISO 14001
sertifioidulle paperille

KYYHKYNYNEN 1/22 – HÄPEÄ

Kuva: J. Philipp Krone (CC BY-NC-ND 2.0)

Kyyhkynen

- 04 Pääkirjoitus: Häpeän jälkeen
- 05 Puheenjohtajan tervehdys
- 08 Auta Ukrainan sodan uhreja
- 10 Eksegeettinen päivä 2022
- 14 Esittelyssä sateenkaarevat teologit
- 16 Tuntevatko koirat häpeää?
- 18 Yhden teologin ulkonäköpaineet
- 22 Häpeän tarpeellisuudesta ja sen väärinkäytöstä
- 24 Kirja-arvostelu: Tulevaisuuden sanat
- 26 Runot

Tule mukaan tekemään Kyyhkystä!

kyyhkynen.tyt.fi/toimijahaku

Hallituksen puheenjohtaja: Oskari Kanerva

Päätoimittaja: Frida Kriikku

Kannen kuva: Emmy-Lee Nykvist

Sähköposti: kyyhkynen@tyt.fi

 [TeolKyyhkynen](#)

 [TeolKyyhkynen](#)

 [TeolKyyhkynen](#)

 kyyhkynen.tyt.fi

PÄÄKIRJOITUS: HÄPEÄN JÄLKEEN

Päädyin viime vuoden loppupuolella monen mutkan kautta illastamaan sveitsiläisen jazzpianisti **Nik Bärchin** kanssa. Toimin Nikin hostina hänen saapuessaan konserttavierailulle Helsinkiin, joten olin käynyt etukäteen päässäni läpi mitä kaikkea tulisin kotikaupungistani kertomaan. Minua hävetti, etten olisi kysyttäessä osannut sanoa mitään jazzista. Onnekseni Nik halusikin taiteenalastaan puhumisen sijaan tutustua minuun. Hän oli kiinnostunut kuulemaan teologian opinnoista ja halustani

kirjoittaa. Seuraavan kahden tunnin aikana kävin keskustelua minulle entuudestaan tuntemattoman henkilön kanssa aiheista, joiden asiantuntijana en itseäni pitänyt (pitkän avioliiton salaisuus, rakkauden perimmäinen olemus) – ja joiden asiantuntijoita kumpikaan meistä ei selkeästi ollut (mikä Jumala on, miltä usko tuntuu).

Kerroin Nikille mieleenpainuvimmasta muistosta teatteriajoiltani. Se oli roolini kiihkouskovaisena naisena Juha Jokelan kirjoittamassa

näytelmässä Fundamentalisti. Saarnatessani yleisölle Jumalasta lähes maanisella tavalla, muuttui rooli-hahmoni kyynelehtiminen osittain aidoksi siinä hetkessä: tunsin surua siitä, etten tulisi koskaan kokemaan vahvan uskon tuomaa turvan tunnetta. Tunsin myös eräänlaista kauteutta, sillä tunnistin samalla oman kaipuuni johonkin varmaan ja muuttumattomaan.

Esikoiskirjassaan *Listening: Music – Movement – Mind* Nik toteaa: “Taide on todellinen, olemassa oleva utopia.” Siltä myös uskossa oleminen näin ulkopuolisesta vaikuttaa, siltä fundamentalistia näytellessä tuntui. Tulin siinä lavalla täydellisen nähdyksi ja kuulluksi. Se oli intiimiä ja kaunista, pelottavaa ja puhdistavaa. Se oli sitä, mikä jää jäljelle, kun on päässyt yli häpeästä. Nik kysyi, voisiko uskossa oleminen tuntua samalta kuin minusta tuntui noustessani esiintymislavalle. En tiedä, mutta se on kokemus, jonka soisin meistä jokaiselle.

Kyyhkysen päätoimittajana tavoitteenani on saada lukijat ja toimittajat, uudet sekä vanhat, tuntemaan olonsa nähdyksi – aivan kuten edelliset päätoimittajat ovat saaneet minut tuntemaan. Nämä ovat isot saappaat täytettäväksi, mutta onneksi minulla on apuna joukko inspiroivia toimittajia ja toimijoita. Kyyhkysen sisältö heijastaa opiskelijoiden mielenmaisemaa, ja on tiedekuntalehtenä ollut aina häpeilemättä opiskelijoidensa näköinen. Olkoon se siis jotain varmaa ja muuttumatonta. Ainakin toistaiseksi.

PUHEENJOHTAJAN TERVEHDYS

Kuvitukset: Emmy-Lee Nykvist

Morjesta, ja hyvää kevätkauden alkua!

Vuosi on vaihtunut mutta maailman meno on edelleen yhtä epävarmaa kuin vuosi sitten. Syksyllä keventyneet rajoitukset ovat taas tiukennusten kautta poistumassa ja on vaikeaa ennakoita, mitä kaikkea saamme järjestää tiedekunnalla ja klusterilla. Välillä minusta tuntuu, että pakkasen ja plussan välillä heittelehtivää heijastelee meidän opiskeluil-

mapiiriämme. Ei voi tietää sulaako lupaukset lähiopetuksesta ja tilojen käytöstä pois huomenna, viikon päästä vaiko lainkaan.

Vaikka tilanne on toistaiseksi epävarma lohduttaa minua nytkin eräs lainaus Douglas Adamsin Linnunradan Käsikirjasta liftareille. ”Ja toisekseen sen kanteen on painettu suurilla ystävällisillä kirjaimilla sanat ÄLÄ HÄTÄILE.” Lainaus viittaa fiktiiviseen käsikirjaan, jonka

mukaan itse kirjakin on nimetty ja etenkin neuvo ”Älä hätäile” on kenties paras mitä voi saada, sillä kiiressä tulee tehtyä usein virheitä.

Joten kehotan teitä, jotka lukevat lehteä painettuna tai sitten Kyyhkysen nettisivuilta hetkeksi hidastamaan tahtia ja nauttimaan lukuhetkestä. Sillä hetkeksi on hyvä pysähtyä ja huomata, ettei tarvitsekaan hätäillä.

LIITTO TUKEE SINUA OPIKSELUSSA JA TYÖSSÄ

www.akiliitot.fi

PAPPISLIITTO PRÄSTFÖRBUNDET

SUOMEN
TEO
LOGI
LIITTO

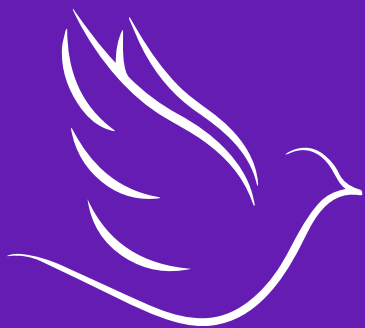

Ammatillista täydennyskoulutusta
seksuaalisuuden ja ihmissuhteiden
kysymyksissä – jo vuodesta 1969

www.sexpo.fi/koulutus

**FREE THE NIPPLE
FUCK THE SYSTEM**

@c v l t c n t h

Teologian Ylioppilaiden Tiedekuntayhdistys

Jäsenenä pääset nauttimaan yhdistyksen tarjoamista eduista: lukemattomista tapahtumista sekä lukuisista kirjoista, joita toimistolla myydään edulliseen jäsenhintaan.

Liity jäseneksi osoitteessa www.tyt.fi/jaseneksi

Kyyhkynen

**Tavoita teologit ja tue
opiskelijajournalismia!**

Kyyhkynen mediakortti löytyy nyt osoitteesta kyyhkynen.tyt.fi

AUTA UKRAINAN

Suorien lahjoitusten (Unicef, Fida, Pelastakaa lapset ry, SPR, Kirkon Ulkomaanapu) voit auttaa Helsingissä Ukrainan sodan uhreja esimerkiksi seuraavien tahojen kautta:

Ukrainian Association in Finland

Facebook-sivuilla (www.facebook.com/ukrainian.association.in.finland) tiedotetaan keräyksistä, päivittäisistä mielenosoituksista. Sivulta löytyy avoin hakemus mitä voit tehdä ukrainalaispakolaisten hyväksi, kuten tavara-lahjoitukset, kotouttaminen, psykologinen tuki, tai asunnon tarjoaminen.

Keräys ukrainalaisten hyväksi: Kattilahalli, Sörnaisten Rantatie 22, Helsinki. Tarkista ajankohtaiset aukioloajat ja tavaratarpeet Facebook-sivuilta

Voit tuoda: Pattereita, taskulamppuja, makuupusseja, hygieniatuotteita, ensiapu-pakkauksia, vöitä, kypäriä, varsikenkiä (40-46), radiopuhelimia, hanskoja, villasukkia, talvitakkeja. Jos haluat auttaa pakkaamisessa ja kuormien lastauksessa, soita: +358452751705

Operaatio Toivo

Facebook-sivuilla tiedotetaan tulevasta keräyksestä.

Osoite sama kuin Ukrainian Associationilla:

Kattilahalli, Sörnaisten Rantatie 22, Helsinki.

Lahjoita harkiten, mitä pyydetään. Puolan rajalle on kertymässä paljon lahjoitettuja vaatteita. Särkylääkkeillä, pattereilla, hygieniatuotteilla on kova kysyntä.

Suomen Punainen Risti

Tee profiili Punaisen Ristin verkkosivuilla (oma.punainenristi.fi). Helsingin alueella toimii useita erilaisia vapaaehtoisryhmiä, joita voit selata kirjautuneena. Kouluttautuminen kannattaa, sillä kaikki kokemus auttaa sinua tietämään millaiseen tehtävään voisit erikoistua. SPR välittää vapaaehtoisiaan myös vastaanotokeskuksiin. Erityisesti venäjää tai ukrainaa osaavia tarvittaisiin tervehtimään, keskustelemaan ja auttamaan asiakirjojen täyttämässä.

Yksi helpoimmista tavoista auttaa on lipaskeräys. Tee profiili ja hae sivulta lähin lipaskeräys. Punaisen Ristin lipaskeräyksiä järjestetään eri puolilla Helsinkiä. SPR:n lipaskerääjänä ihmiset lähestyvät mielellään sinua, ei juuri tarvitse

SODAN UHREJA

"feissaroida". Käteisvaihtoehdon lisäksi lahjoittajia varten on MobilePay numero. Pyydä tuttuja tai ystäviä mukaan, voitte liikkua yhdessä. Keskustassa kerää parissa tunnissa huomattavasti isomman summan, kuin opiskelijalla yleensä on yksin varaa lahjoittaa.

Suomen Pakolaisapu

Täytä Pakolaisavun verkkosivuilta (www.pakolaisapu.fi/vapaaehtoisty) hakemus millaiseen vapaaehtoistyöhön voisit erikoistua. Pakolaisapu järjestää esimerkiksi kotimajoitusta Ukrainalaisille pakolaisille, kuljetuksia Ukrainasta Suomeen ja avustaa Suomeen päässeitä pakolaisia.

Pakolaisapu järjestää infotilaisuuksia etänä toiminnastaan. Tarkista ajankohdat ja ilmoittaudu verkkosivuilla.

Kotimajoitusverkosto ja Maahanmuuttovirasto

Kotimajoitusverkoston sivulle (www.kotimajoitusverkosto.fi/majoita) on koottu perustietoa turvapaikanhakijoiden majoittamisesta.

Verkkosivuilta voi ladata lyhyen pdf-oppaan. Sivustoa kannattaa suositella myös tutuille ja ystäville, jotka edes harkitsevat pakolaisten majoittamista.

Maahanmuuttoviraston sivuilta löytyy myös tietoa turvapaikanhakijoista, erityisesti lupa- ja oikeusasioita (www.migri.fi/majoittuminen-yksityismajoitukseen). Suomeen Venäjän hyökkäyksen takia saapuvat Ukrainalaiset voivat tällä hetkellä oleskella maassa viisumivapaasti tai jättää turvapaikkahakemuksen.

FBK Anti-Corruption Foundation

Tutustu Venäjän ainoaan korruption vastaiseen yhdistykseen (www.fbki.info). Tilaa vangitun oppositio-poliitikko **Alexey Navalny**n YouTube-kanava. Kanavalla Navalny'n tiimi julkaisee hänen puolestaan myös englanniksi tekstitettyjä videoita Venäjän poliittisesta tilanteesta joka viikko. Tukemalla venäläisen opposition toimintaa, tuet sodan loppumista Ukrainassa.

Tavalliset venäläiset tarvitsevat uskottavan vaihtoehdon nykyiselle hallinnolle, vaihtoehdon joka ei sorra omaa väestöään ja käynnistä toistuvasti sotia sisäpoliittisten ongelmiansa peittämiseksi.

Kirjoittaja: Rosa Grene

EKSEGEETTINEN PÄIVÄ 2022

Akkadin kielinen savitabletti. Kuva: The British Museum (CC BY-NC-SA 4.0)

Eksegeettisessä päivässä kuultiin helmikuussa 2022 jälleen sarja mielenkiintoisia, uusinta tutkimusta edustavia esitelmiä. Tänä vuonna aiheena oli siirtolaisuus ja vähemmistöt.

Päivän aloitti **Tero Alstola** aiheella Juudan pakkosiirtolaiset Babyloniassa. Tällä kertaa Alstolan kysymyksenä on mitä vanhojen asiakirjojen perusteella voidaan päätellä pakkosiirtolaisten elämästä sillä Vanhan

testamentin kuvaus päättyy siirtolaisuuteen, ei sen kuvaamiseen. Babyloniassa nämä asiakirjat on tehty akkadin kielellä 600-400 eKr. kunnes 300 luvulla eKr pergamentille kirjoitettu aramea syrjäytti akkadin ja savitaulut. Kyseessä on kokoelma arkisia asiakirjoja esimerkiksi velkakirjoja. Materiaalista saadaan selville taloudellinen ja sosiaalinen asema ja kaupankäynti joka kertoo ympäröivästä yhteiskunnasta. Se mistä asiakirjat ei-

vät kerro ovat naiset, lapset sekä ihmisten kokemukset ja tunteet sekä kulttuurit mukaan lukien uskonto. Näiden sijaan asiakirjat kertovat että siirtolaisia on elänyt pääosin maaseudulla Nippurissa ja Jahudussa sekä kauppiaita Sipparissa. Valtio on halunnut hyödyntää pakkosiirtolaisia palvelusmaataloudessa ja kauppiaina ja samalla kontrolloida heitä. Siirtolaiset ovat muodostaneet erityisesti maaseudulla tiiviitä yhteisöjä.

Seuraavana on vuorossa **Marja-Leena Hänninen** aiheenaan maahanmuuttajat ja uudet kansalaiset antiikin Ostian uskonnollisessa elämässä. Ostian alue Italiassa on ollut suurimmillaan 100 luvulla jKr jolloin asukkaita on ollut jopa viisikymmentätuhatta. Ostian vaurautta on selittänyt pääosin sen satama alue. Keisarit Claudius että Trajanus rakensivat suuret satama-altaat jolloin Ostiasta tuli Italian tärkein satamakaupunki. Ostiasta on löydetty 10 eri temppeeliä joissa edustettuina ovat perinteiset paikalliset roomalaiset ja kreikkalaiset jumaluudet samoin egyptiläiset jumalat sekä Lähi-idän jumalat sekä juutalaisuus. Uskonnollista elämää on harjoitettu sekä yksityisesti että julkisesti. Yksittäisille henkilöille eri jumaluudet ovat mitä ilmeisimmin tarjonneet vastauksia henkilökohtaisiin kysymyksiin elämässä. Näin eri kultit kuten Magna Mater ja Arktiksen palvonta ovat vetäneet puoleensa muitakin kuin eliittiin kuuluvia ostialaisia valtauskontojen papiston ollessa eliittiä. Kulttien palvojen sosiaaliselle profiilille on ollut ominaista että sitoutuminen kulttiin on ollut pitkäaikaista. Vapautettuja orjia on toiminut pappeina ja papittarina. Se, mikä on yhdistänyt toisiinsa Ostian yhteiskunnallisesti ja uskonnollisesti kirjavaa väestöä on ollut keisarikultti joka tarkoitti kuolleiden keisareiden ja keisarinnojen kulttia. Ei ole muutenkaan viitteitä siitä että näiden ryhmien välillä olisi vallinnut suurempaa eripuraa.

Kolmantena jatkaa **Moona Kinnunen** jonka aihe on vähemmistönäkökulman tuominen tutkimukseen. Tässä vaaditaan paitsi

aineiston niin myös oman itsen huolellista reflektointia. Keskeinen kysymys on kenen ääni kuuluu sekä historiassa että nykypäivässä, mikä synnyttää erilaisia valtahierarkioita sekä mihin tutkija itse sijoittuu esimerkiksi sukupuoleltaan, seksuaaliselta suuntautumiseltaan, terveydentilaltaan, kansalaisuudeltaan, katsomuksiltaan tai vaikkapa poliittiselta agendaltaan. Feministinen tutkimus painottaa juuri tätä itsereflektiota tutkimuksen teossa. Tutkijan tulee myös esittää kysymykset jotka aiheita ovat tutkineet, mistä he ovat olleet kotoisin, mitä sukupuoliä edustaneet, ketä muita tutkijoita siteeranneet, ovatko he kuuluneet vähemmistöihin ja niin edelleen. Eksegeettisen tutkimuksen osalta on esimerkiksi syytä huomioida että se on ollut pitkään miesten käsissä, tutkijoiden sukupuolijakaumassa naisia on kaksikymmentäneljä prosenttia kun taas miehiä on 59 prosenttia. Jos tavoitteena on tehdä mahdollisimman edustava tutkimus, olisi kysyttävä löytyisikö esimerkiksi vaihtoehtoisia kommentaareja. Koska uusi tutkimus nivoutuu aina vanhan päälle olisi uuden tutkijasukupolven kyettävä laajentamaan sitä edustavammaksi. Siksi ensimmäinen lähtökohta on laajentaa kysymyksenasettelua koskemaan myös vanhan tutkimuksen hyväksymiä asioita joista ei ole mahdollisesti ennen keskusteltu.

Itse Kinnunen esimerkiksi kysyy tutkimuksessaan Jeesuksen polymorfisesta ruumiista miksi on tärkeää että Jeesus on kuvattu valkoisena miehenä tai miksi sukupuoli on kuvaamisessa niin olennainen asia.

Vaikka queer-tutkimuksen teoria syntyi poliittisen HLBT-aktivismin seurauksena Yhdysvalloissa ja on vielä melko nuori ala, peräisin 1990-luvulta, kyse ei ole poliittisten näkökantojen viskelystä toisten kasvoille tai ihmisten tuomitsemisesta. Vähemmistöjen kohtaama sorto, jota nykyisin tunnustetaan, toimii kuitenkin motiivina tuoda myös tutkimusta vastuullisempaan suuntaan. Sanana vähemmistö tarkoittaa yksinkertaisimmillaan että jotain on jossakin vähemmän joka johtaa siihen että enemmistöllä on valta määrittää yleisesti hyväksyttyä maailmankatsomusta. Voidaan esimerkiksi kysyä miksei politiikassa näy enemmän tai miksi heidän oletetaan puhuvan ainoastaan omasta vähemmistöstään, ei osallistuvan yleiseen päätöksentekoon. Toiseuttaminen sen sijaan tarkoittaa että liitämme johonkin ihmiseen tai ihmisryhmään ominaisuuksia tai mielipiteitä ilman että olemme keskustelleet heidän kanssaan ja huomioineet heidät. Näin ajateltuna jokaisella on käsissään avaimet toiseuttaa muita huomioimatta että ihminen on aina enemmän kuin edustamiensa ryhmien summa. Näin myös tutkijan tulee harjoittaa itsereflektiota tutkimuksessaan ja kysyä ovatko aiemmat, totunnaiset tavat haitallisia tutkimuksen edustavuudelle ja vastuullisuudelle.

Neljäntenä on vuorossa **Teemu Pauha** tutkimuksellaan Korraanin merkityksestä shiialaisnuorten elämässä. Pauha on toteuttanut tutkimustaan haastattelumuotoisena ja käyttänyt analyysissään Hubert Hermansin minä-positioiden tarjoamaa ajatusta ihmisen erilaisten mi-

Iranilaisen moskeijan kupu. Kuva: Valtteri Harakka.

nä-positioiden tuottamasta informaatiosta jotka voivat olla keskenään poikkeavia. Esimerkiksi hartaasti uskontoon suhtautuva minä-positio voi nähdä uskon ja pyhän kirjoituksen mielenrauhan tuojana, joka auttaa kohtaamaan vastoinkäymisiä, kun taas uskontoon epäilevästi suhtautuva minä-positio voi vieroksua vaikkapa uskonnon poliittisia ilmentymiä. Tällainen ristiriita positioiden välillä on täysin asiaankuuluva ja tutkijan tuleekin ymmärtää ettei tutkittavan itsestään esittämä narratiivi ole koskaan täysin yhtenäinen. Perinteisesti psykologinen analyysi on käsitellyt uskonnollista auktoriteettia johtajuusky-

symyksen kautta jolloin Pauhan esittämä näkökulma on uusi ja mielenkiintoinen. Eksegeettisessä mielessä Koraanin klassinen kommentaari, Tafsir, keskittyy kieliopin ja sanaston analyysiin, ilmoituksen olosuhteisiin sekä aiempien tulkintojen erittelyyn. Yleisestikin kommentaari voi olla tietyltä katsantokannalta kirjoitettu, esimerkiksi feministinen kommentaari tai temaatinen jolloin samaan aiheeseen liittyvät kohdat on laitettu yhteen.

Minä-positioiden kautta lähestyminen ei poista myöskään opillista tai institutionaalista näkökulmaa tutkimuksesta

vaan se tarjoaa tavan arvioida esimerkiksi pyhän tekstin vaikuttavuutta eli vaikkapa sen merkitystä ihmisten elämässä haastattelututkimuksen avulla.

Eksegeettisen päivän esitelmät päättää **Helga West** joka tutkii Pohjoismaiden luterilaisen kirkon sovintoprosesseja saamelaisien kanssa. Tutkimustaan West on toteuttanut aineistotutkimuksena, ei haastatteluina. Historian näkökulmasta saamelaisia on liitetty kristinuskon piiriin 1500-luvulta lähtien, nykyisellä Venäjällä eläneet saamelaiset sekä kolttasaamelaiset ovat kuuluneet perinteisesti ortodoksisen kirkkoon ja muut erilaisiin,

Saamelaisia Norjan Lyngenissä. Kuva: T. Høegh 1928, ei tekijänoikeutta.

luterilaisiin valtionkirkkoihin. Saamelaisten pakkokristillistäminen on vaikuttanut tuhoavasti heidän suhteisiinsa esivanhempiinsa, heidän omaan kulttuuriinsa ja kieleensä sekä aineellisena vahinkona seitojen ja noitarumpujen tuhoamisena. Norjan evankelis-luterilainen kirkko on aloittanut sovintoprosessit vuonna 1980, Ruotsi liittyi mukaan vuonna 1990 ja Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuonna 2010. Näissä on pahoiteltu aiheutettua hengellistä tuhoa, syrjintää ja eugenistisia tutkimuksia, joissa käytetyt luut on palautettu takaisin alkuperäisille sijoilleen.

Kristillisessä ajattelussa sovinto (lat. reconciliatio) on keskeinen ajatus niin kristillisessä ihmiskäsityksessä kuin kristinuskon opissakin. Kuitenkin kysymys sovinnosta ja historian hyvitämisestä on ollut kirkolle vaikea, sillä se haastaa kristillistä käsitystä kirkon olemuksesta samalla kun se velvoittaa kirkkoa sovintoon. Seremoniallisten sovintomenojen sijaan olisikin syytä pohtia saamelaisia syrjiviä rakenteita. Tämä voisi käytännössä tarkoittaa saamelaisten hankkeiden tukemista sekä eksegeettisessä mielessä jälkikolonialistista raamatuntulkintaa. Tällainen, jälkikolonialistinen tulkinta, joka korostaa kirjoitus-

hetkellä vallinneita valtasuhteita, on tänä päivänä paikallaan esimerkiksi raamatunkohdassa Matt:28:19. Kohdalla on monia merkityksiä jotka liittyvät kristityn henkilökohtaiseen uskoon, kasteeseen, uskonsanomien levittämiseen mutta myös ensimmäisen vuosisadan alun kristittyjen tilanteeseen jolloin he olivat sorretti vähemmistö. Kun asiaa lähestyy tästä näkökulmasta, voi esittää jatkokysymyksen siitä millaisia työvälineitä eksegeettinen tutkimus, tai ylipäätään teologian -ja uskonnontutkimus voisi tarjota poliittisille sovintoprosesseille.

ESITTELYSSÄ TYT:N SATEEN- KAAREVAT TEOLOGIT

Kuvitus: Valtteri Harakka

Kuka olet, mistä tulet ja mihin uskot?

Olen Riia, 25-vuotias fuksi, eli vasta ihan alkutaipaleella teologian opinnoissa. Olen kotoisin Helsingistä, mutta tällä hetkellä majailen Vantaalla puolisoni ja kolmen kanin kanssa. Uskon ihmisen hyvyyteen ja olen vakaumukseltani evankelis-luterilainen kristitty.

Mitä sateenkaareva tarkoittaa?

Minulle sateenkaareva tarkoittaa seksuaali- ja/tai sukupuolivähemmistöön kuuluvaa ihmistä.

Mikä sai sinut perustamaan kerhon sateenkaareville teologeille?

Itse aloittaessani syksyllä opinnot, suurin pelkoni oli, että tulisin syr-

jityksi sateenkaarevuuteni vuoksi. Tämä pelko osoittautui vääräksi, kun uskalsin vain lähteä TYT:n tapahtumiin, mutta jäin silti kaipaamaan mahdollisuutta verkostoitua muiden sateenkaarevien kanssa. Olen myös kuullut, että on fukseja, jotka eivät ole uskaltaneet tapahtumiin syrjinnän pelossa. Toivon, että Sateenkaarevien teologien kerho viestittää olemassaolollaan,

että seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt ovat tervetulleita TYT:n toimintaan.

Missä sateenkaarevat teologit löysivät toisensa ennen kerhoa?

Hyvä kysymys, fuksina minulla ei ole tähän kovin hyvää vastausta. Olen kuullut, että ainakin joskus on ollut olemassa Facebook-ryhmä, jossa sateenkaarevat teologit ovat löytäneet toisensa.

Miten näet sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen tilanteen laajemmin opiskelijayhteisössä?

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen tilanne opiskelijayhteisöissä on oman lyhyen kokemukseni mukaan vaihteleva. Monin paikoin suvaitsevaisuus valtaa alaa, mutta on myös paikkoja ja tilanteita, joissa ainakin itse pitäisin vähemmistöön kuulumisen omana tietonani. Niin yhteiskunnassa kuin opiskelijayhteisöissäkin on aina vaara, että joku mitätöi toisen kokemuksen hänen sukupuolestaan tai seksuaalisesta suuntautumisestaan. Se on tosi rankkaa sille, jolle itsensä hyväksyminen on voinut olla pitkä ja kivinen tie.

Kerho on perustettu pandemia-aikana. Millaista toimintaa olet suunnitellut tulevalle, kun rajoitukset jäävät historiaan?

Tulevaisuuteen on suunniteltu kaikenlaista! Esimerkiksi yhteisiä tapaamisia klusterilla, taidenäyttely- ja museokäyntejä sekä sateenkaarimessuihin osallistumista yhdessä. Myös jäsenistön toiveita kuunnellaan, ja jos kiinnostusta löytyy, voisi myös eri vähemmistöihin kuuluville järjestää omia pienryhmiä, joissa voisi tutustua omaan vähemmistöön kuuluviin.

Missä määrin kerhon toiminta on vakaumuksellista?

Kerhon toiminta on vakaumuksellista siinä määrin, kuin jäsenet sitä toivovat. Tarkoitus on huomioida sekä ne, jotka ovat vakaumuksellisia, että ne, jotka eivät tunnusta mitään uskoa. Tavoitteena on toiminta, jossa jokainen kokisi oman vakaumuksellisuutensa tai vakauksettomuutensa hyväksytyksi.

Toivotko sateenkaarevien teologien kerhon vaikuttavan toiminnallaan myös laajemmin yhteiskunnallisiin rakenteisiin? Miten?

Tietysti aina voi toivoa suuria. Olisi hienoa, jos Sateenkaarevien teologien kerho kannustaisi muitakin järjestöjä järjestämään toimintaa, joka olisi suunnattu seksuaali- ja sukupuolivähemmistöille. Jos yhteiskunta muuttuisi näiden avulla turvallisemmaksi paikaksi sateenkaareville, se olisi mahtavaa. Sillä edelleen Suomessa transihmisen täytyy olla lisääntymiskyvytön ja sukupuoli- ja/tai seksuaalivähemmistöön kuuluva saattaa joutua painostetuksi eheyttämishoitoihin, joiden ainoa lopputulos on rikkiäinen ja mieleltään pahoinvoiva ihminen. Toivoisin, että jokainen omassa opiskelijajärjestössään tutustuisi erilaisiin ihmisiin ja oppisi kunnioittamaan jokaista omana arvokkaana itsenään, ja veisi tämän opin mukanaan työelämään, kun opinnot joskus loppuvat.

Jotain muuta, mitä haluaisit välittää lukijoillemme?

Pitäkää huolta toisistanne! Pandemia on ollut kaikille rankka, joten huolehtikaa sekä itsestänne, että kaverista. Muistakaa, että kun tarvitsee, apua on tarjolla, ja tunnelin päässä pilkottaa aina valo!

Sateenkaarevien sähköpostilistalle myös kannattaa liittyä, että saa aina tuoreimmat kerhon uutiset suoraan omaan sähköpostiin. Silloin ei mene mikään hauskuus ohitse! Osoite on sateenkaarevat.teologit@gmail.com, ja sitä ei lue kukaan muu kuin minä, eli listalla olo pysyy vain meidän kahden välisenä tietona. Hyvää kevättä, pian taas valo voittaa!

ANNA JARSKE-FRANSAS

TUNTEVATKO KOIRAT HÄPEÄÄ?

Kuvat: Anna Jarske-Fransas

Koiriin liittyvien nettimeemien ja monien koiranomistajien arvioiden mukaan koirat todella tuntevat häpeää, esimerkiksi tehtyään jotain väärin. Koirat odottavat syyllisen näköisenä kotiin tulevaa omistaensa vierellään revityt päivän postit tai kasa epämääräistä kangasta ja kumia, jotka joskus olivat olleet koiranomistajan lenkkarit. Ihmisen on helppo projisoida omia tuttuja tunteitaan läheisille koirilleen ja inhimillistää koiran käyttäytymistä, mutta mitä oikeastaan tiedämme koirien tunne-elämästä ja voivatko koirat todella tuntea häpeää?

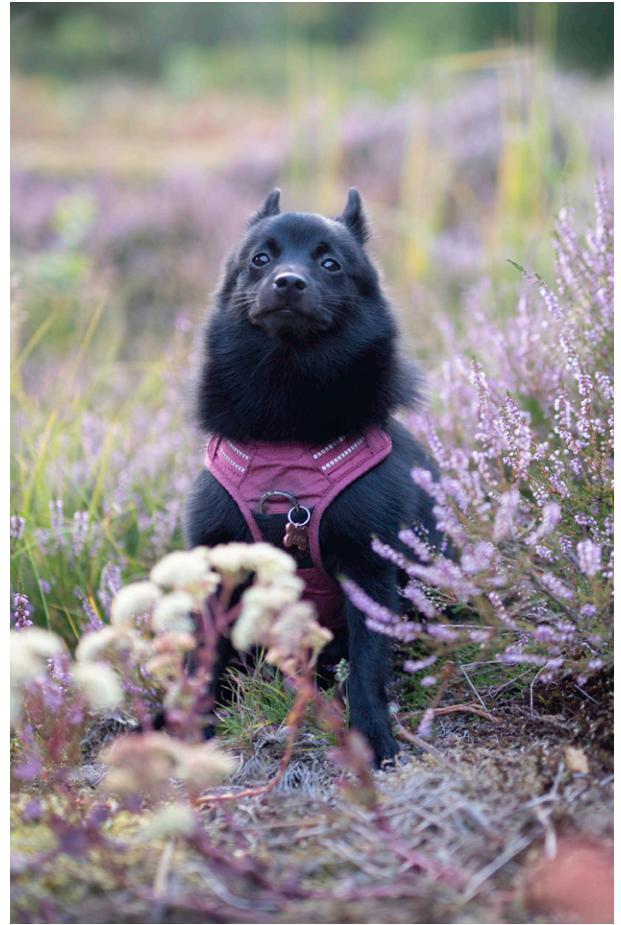
Eläinten tunteiden tutkimus on suhteellisen tuore ala, mutta yleistynyt viimeisten vuosikymmenien aikana

ja tiedämme koko ajan enemmän nelijalkaisten ystäviemme kokemasta tunne-elämästä. Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisessä tiedekunnassa koirien tunteita tutkii Koiran mieli-tutkimusryhmä ja tutkimusryhmää johtaa eläinlääketieteellisen farmakologian professori **Outi Vainio**. Vainion aloittaessa eläinten tunteiden tutkimuksen 30 vuotta sitten tällaista tutkimusta pidettiin turhana ja eläinten inhimillistämiseen pyrkivänä. Tutkimusta vähätellään edelleen tänä päivänä, mutta vähintään tunnustetaan se, että eläimillä todella on tunteita ja ne tuntevat esimerkiksi kipua.

Hiljattain julkaistu brittiläis-yhdysvaltalainen tutkimus kertoo löytä-

neensä mekanismit koiran ihmisiltä huomiota hakevan katseen takana. Koira katsoo suurilla silmillään syvälle ihmisen sieluun, ja ihminen on tulkinut tämän katseen milloin suruksi tai häpeäksi ja milloin esimerkiksi ruuan kerjäämiseksi. Tutkijoiden mukaan koirille on kehittynyt silmäkulmaan erityinen lihas, jolla ne saavat silmänsä mahdollisimman suuriksi luoden merkitsevän katseen syvälle ihmisen silmiin. Koiran kantaisilta, susilta, tällainen lihas puuttuu eivätkä ne mielellään ota katsekontaktia ihmiseen, tai jos ottavat, ne siristävät silmiään.

Tätä lihasta lukuun ottamatta koiran kasvojen lihaksisto on yhä samanlainen susien kanssa, ja koira-

roduista siperianhuskylta ei löydy tätä erityistä luomenkohottajalihasta. Siperianhusky rotuna onkin hyvin lähellä esi-isäänsä sutta. Tutkijat uskovat, että tämä lihas on kehittynyt koirille auttamaan yhteistyötä ja elämää ihmisen kanssa. Koiran on helpompi tulkita ihmisen eleitä ja tunteita katsomalla tätä silmiin, ja katsekontaktin ajatellaan auttaneen myös koiran ja ihmisen yhteisissä metsästystehtävissä. Toki söpö ilme on saattanut auttaa koiraa myös saamaan enemmän ruokaa ihmiseltä. Ainakin nykypäivänä lihas toiminee hyvin juuri tässä tarkoituksessa.

Nykytiedon valossa koirat ja muut nisäkkäät, sekä linnut, tuntevat vä-

hintään perustunteita. Näitä tunteita ovat ilo, suru, viha ja pelko. Nykytiedon valossa ei ole löydetty tutkimuksellista näyttöä siitä, että koirat, tai muut eläimet, pystyisivät tuntemaan monimutkaisempaa prosessointia vaativia tunteita, kuten mustasukkaisuus tai häpeä. Tutkimuksen ollessa suhteellisen tuoretta ja verrattain vähäistä, tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteivät koirat tuntisi tällaisia tunteita. Moni koiranomistaja tunnistaa varmasti tilanteita, joissa oma koira tulee väliin omistajan yrittäessä tervehtiä vierasta koiraa. Useamman eläimen taloudessa saatetaan huomata, kuinka muut eläimet ilmestyvät paikalle aina, jos yksi niistä saa huomiota.

Samantlaisia kokemuksia kuulee koiranomistajilta häpeään liittyen. Esimerkiksi täysin sisäsiistiksi oppinut koira vaikuttaa olevan häpeissään yllättävän pissa- tai kakkahingon sattuessa sisätiloissa. Voinemme vain jäädä odottamaan lisää tutkimustuloksia, joita on luvassa esimerkiksi hankkeesta, jossa on selvitetty teknologian käytön mahdollisuuksia ihmisten ja koirien välisessä vuorovaikutuksessa. Toisaalta tarkkailemalla omia koiriamme ja oppimalla tuntemaan ne mahdollisimman hyvin, meillä lienee myös mahdollisuus oppia paljonkin parhaiden ystäviemme tunne-elämästä.

YHDEN TEOLOGIN U

Kerrotko Tinder-biossasi olevasi teologi? En minäkään. Olen viime aikoina miettinyt, miksen ole avoimesti kertonut uusille ihmisille somessa olevani teologi. Onko teologius jotakin sisäisesti outoa, vai ulkoisesti outoa tai luotaantyöntävää? Teologius on kuitenkin osa identiteettiäni, samoin kuin sukupuoli, seksuaalisuuteni, harrastukseni ja intohimoni. Huomaan kuitenkin kertovani uusille ihmisille helpommin muunsukupuoli-

suudestani kuin teologiudestani. Muunsukupuolisuuttani ei voi välttämättä aina päätellä ulkonäöstäni, mutta ei voi myöskään teologiuttani.

Miltä siis teologin kuuluisi näyttää? Tämä kysymys esitettiin maisterivaiheen työelämäkursilla. Huomasin saman tien olevani ahdistunut kysymyksestä. En halunnut vastata kysymykseen. En kokenut olevani ideaalteologin näköinen. Mutta

kuka meistä olisi ideaalteologin näköinen? Miltä edes näyttää ideaalteologi? Ideaalteologin liitetään usein tiettyjä piirteitä: teologin tulisi olla vakava, mutta helposti lähestyttävä. Teologi pukeutuu tummiin vaatteisiin, jotka peittävät tarpeeksi, mutta naisteologi ei kuitenkaan saa peittää liikaa, jotta häntä ei pidettäisi nunnana. Ehkä teologi kantaa kaulassaan ristiä tai tuo pukeutumisessaan muuta symboliikkaa esiin. Teologi on aina

ULKONÄKÖPAINEEET

valmis puhumaan uskonnoista, toisten uskonnollisista traumoista tai väittelemään erilaisista uskonkäsityksistä.

Ulkonäön tulee olla ”miellyttävä”. Miellyttävällä tarkoitan yhteiskunnassa vallitsevia käsityksiä miellyttävyydestä: miltä hiukset, meikki tai pukeutuminen näyttää. Eli toisin sanoen, miten joku setä jossakin kapitalismin huipulla on päättänyt, että naisen tai miehen tulisi näyt-

tää. Olenko tarpeeksi teologi, jos minulla on lävistyksiä? Olenko tarpeeksi teologi, jos pukeudun haluamallani tavalla? Näytänkö tarpeeksi asiantuntevalta? Olenko tarpeeksi jotakin, mitä muut ihmiset minulta odottavat?

Ulkonäköpaineet määrittelevät juuri tällä tavoin identiteettimme eri osia. Eri identiteetin osilta odotetaan erilaisia ulkonäköpiirteitä. Tämä liittyy niin sukupuoleen, ikään kuin sek-

suaalisuuteen. Heteromieheltä odotetaan maskuliinisuutta ja heteronaiselta taas feminiinisyttä. Homomiehiltä odotetaan feminiinisyttä ja lesbonaisilta tiettyä maskuliinisuutta. Miehet eivät saa meikata. Naiset saavat kyllä meikata, mutta eivät missään nimessä liikaa. Toisaalta taas palvelualoilla naisen oletetaan meikkaavan juuri asiakasta varten. Tämä linkittyy jo aikaisemmin mainitsemaani miellyttävyyden käsitteeseen.

Salvator Mundi, 1499–1510. Leonardo da Vinci

Asiakaspalvelussa henkilökunnan odotetaan hymyilevän ja olevan palvelualtis. Erityisesti tämä pätee naisiin. Sosiaalisessa mediassa on viime vuosina puhuttu “resting bitch facesta”, jolla tarkoitetaan sitä, että lepotilassa kasvot eivät ole helposti lähestyttävät. Naiset sosialisoidaan pienestä pitäen olemaan mukautuvia, palvelualttiita ja hymyileviä. Siispä resting bitch face voi tulla joillekin ihmisille shokkina. Miesten kohdalla täl-

laista resting bitch face -käsitettä ei ole olemassakaan. Miehen vakava olemus vain lisää auktoriteettia. Naisen vakava olemus taas nähdään jonkinlaisena uhkana sille, miltä naisen kuuluisi näyttää. Nainen ei ole miellyttävä, jos hän on vakava. Jos hän on vakava ja epämiellyttävä, voidaan päätellä, että hän on myös epämiellyttävä ihminen kaiken kaikkiaan: mariseva, ärsyttävä ja itsenäinen. Onhan tämä nähty jo viime vuosien klikkiotsi-

koissa niin poliitikoista kuin julkkiksistakin. **Maria Veitolaa** on usein kuvattu “ärsyttäväksi” tehdessään toimittajan työtään ja kysyessään samoja kysymyksiä kuin muutkin toimittajat. **Sanna Marinin** bilettäessä aivan samalla tavalla kuin miespoliitikotkin, vain hän saa seuraavaksi kuukaudeksi etuliitteen Bile-Sanna.

Entä jos ei ole nainen eikä mies? Binäärin ulkopuolisilta ihmi-

siltä odotetaan siinä tapauksessa androgyynisyyttä. On kuitenkin hyvä huomioida, että androgyynisyys voi helposti luiskahtaa vain feminiinisuuden puuttumiseksi. Tällä tarkoitan sitä, että androgyynisyydessä kehosta riistetään feminiiniset piirteet, kuten muodot ja kurvit. Androgyynisyys ei ole feminiinisuuden puuttumista eli maskuliinisuutta. Androgyynisyys on jotain muuta. Kuitenkin vallalla oleva ihanne androgyynisyydestä näkyy nimenomaan feminiinisuuden puuttumisena. Ihmiset odottavat binäärin ulkopuolisten ihmisten olevan nimenomaan androgyynisiä tyyliään, eikä feminiinistä binäärin ulkopuolista ihmistä oteta tosissaan. Jälleen kerran maskuliinisuutta arvostetaan feminiinisuuden yli. Ulkonäköön liittyvät normit ovat tiukassa yhteiskunnassamme. Samoin misogynia, jossa feminiinisyys, naiseus ja tyttöys ovat vihan kohteita.

Ulkonäköpaineet voivat olla myös toisistaan hyvinkin risteäviä. Käytän tässä esimerkkinä sitä, että feminiiniset piirteet usein suljetaan ulos asiantuntijuudesta. Asiantuntijan ulkonäkö on miellyttävällä tavalla maskuliininen. Mikäli asiantuntijan ulkonäkö on feminiininen, saattaa hän vaikuttaa ”vähemmän asiantuntevalta”. Tämä on varmasti monelle feminiinisesti pukeutuvalle tuttu esimerkki työelämästä. Tai ainakin minul-

le itselleni omasta työhistorias-tani. Miten tuoda esimerkiksi työhaastattelussa esille omaa feminiinistä tyyliään vaikuttaen kuitenkin asiantuntevalta? Entä menevätkö vähemmän feminiiniset ihmiset minun ohitseni työnhakutilanteissa?

Asiantuntijuuteen vaikuttaa myös ikä. Asiantuntija on tarpeeksi vanha tietääkseen asioista, mutta ei liian vanha ollakseen tietotaitonsa kanssa aivan kivikautinen. Mutta ajatellaan teologin nimenomaan olevan vanha, kivikautinen ja konservatiivinen? Ehkä teologin ajatellaan omaavan konservatiiviset arvot, jotka myös vaikuttavat ulkonäköön ja pukeutumiseen. Ehkä teologi pukeutuu mustaan. Ehkä teologi peittää feminiinisyytensä. Teologien asiantuntijuudessa jaksetaan muistuttaa siitä, että on tärkeää kohdata toinen ihminen. Olemmehan ”kohtaamisen ammattilaisia”, kuten kandivaiheen työelämäkurssilla kerrottiin. Mutta voiko nuori ihminen oikeasti kohdata vanhan ihmisen ilman vähättele-

Mitä siis ulkonäkö, pukeutuminen, meikkaaminen ja muu ulkoinen habitus kertoo meistä asiantuntijoina? Ei yhtään mitään. Ulkonäkö ei kerro sitä, että olen empaattinen. Ulkonäkö ei kerro sitä, että sinä luet Kyyhkystä. Ulkonäkö ei kerro sitä, että sinä olet teologi.

Pätevätkö ulkonäköpaineet sitten minuun? Olen kuitenkin muunsukupuolinen queer -teologi, joka valmistui maisteriksi asiantuntijalinjalta. Voin sanoa, että kyllä pätevät. Toisina päivinä en ole mielestäni tarpeeksi maskuliininen tai feminiininen tai androgyyni. Toisina päivinä koen, etten ole tarpeeksi teologi, kun olen asiantuntija enkä pappi tai opettaja. Toisina päivinä en koe olevani tarpeeksi asiantunteva ollakseni minkään alan asiantuntija. Tässä vaiheessa yleensä ulkonäköpaineet synnyttävät myös huijarisyndrooman.

Miltä siis näyttää ideaaliteologi? Aluksi minulla ei ollut tähän vastausta. Nyt sellainen on: ideaaliteologi näyttää minulta, sinulta, meiltä kaikilta. Kunhan vain muistamme jättää ulkonäköpaineet narikkaan. Ulkonäköön liittyvät säännöt eivät palvele meistä ketään. Eivät naisia, miehiä, binäärin ulkopuolisia ihmisiä tai sukupuoleettomia. Eivät teologeja, opettajia, pappeja tai asiantuntijoita. Kaiken ajan ja voimavarat, joita käytämme vanhentuneiden ulkonäkönormien ylläpitämiseen, voisimme käyttää johonkin oikeasti tärkeämpään. Voisimme nähdä toinen toisemme asiantuntijoina, kanssateologeina ja ennen kaikkea ihmisinä. Kukaan meistä ei voi tietää, kuinka asiantunteva toinen ihminen on pelkän ulkonäön perusteella.

HÄPEÄN TARPEELLISUUDESTA JA S

Kuva: Revansj & Giveawayboy (CC BY-NC-ND 2.0)

Moderni diskurssi, jota harjoitetaan sosiaalisessa mediassa sekä valtakunnan mediassa, korostaa häpeän tunnetta monin eri tavoin. Skandaalinkäryiset otsikot, perustelemattomat väitteet sekä henkilöiden yksityiselämän yksityiskohdissa kieriskely pyrkivät suosion ja rahan ansaitsemisen ohessa tuottamaan häpeää mediassa. Hyvänä esimerkkinä meillä on suhteellisen tuore juttu: pääministeri **Sanna Marinia** koskeva skandaali, jossa uutisoitiin pääministerin yksityisestä vierailusta helsinkiläisessä yökerhossa kiivaasti kehittyvän koronatilanteen keskellä. Lukiessani ja selatessani kyseistä tapausta koskevia otsikoita ja artikkeleita, en voi-

nut olla miettimättä näiden juttujen päämäärää. Sen lisäksi, että julkaisuilla pyritään tekemään rahaa ja ohjaamaan kansalaisia muodostamaan yksipuolisia mielipiteitä, juttut pyrkivät myös luomaan häpeää.

Häpeä on perin luonnollinen tunne. Se on huonommuuden tuntemista, kun ymmärrämme tehneemme väärin tai toimineemme virheellisesti. Häpeää on monenlaista: voimme tuntea häpeää omaa toimintaamme kohtaan, mutta tämän lisäksi tunnemme usein myötähäpeää jonkun toisen toiminnan puolesta. Häpeän tunne on omantunnon vahtikoira. Kuten tiedämme, inhimillinen toiminta on perin hankalaa ja emme

itsekkään osaa aina selittää pahojen tekojemme syytä. Tähän ongelmaan filosofi **Immanuel Kant** otti kantaa teoksessaan *Uskonto pelkän järjen valossa* (*Die Religion innerhalb der Grenzen der bloßen Vernunft* 1792). Filosofia painoi kysymys siitä ristiriidasta, joka syntyy käytännöllisen järjen ja pahan taipumuksen välille. On olemassa asioita, jotka tiedämme hyviksi ja jotka tiedämme pahoiksi. Onko meillä kuitenkaan täyttä varmuutta siitä, että miten erotamme nämä asiat toisistaan?

Nähdäkseni häpeän tunne on yksi niistä parametreista, joiden avulla voimme erottaa hyvän pahasta.

EN VÄÄRINKÄYTÖSTÄ

Kuva: Revansj & Giveawayboy (CC BY-NC-ND 2.0)

Häpeä on ensisijaisesti emootio. Emootiot ovat puolestaan neurobiologisia mekanismeja, joiden avulla reagoimme ympäristöstä tuleviin ärsykkeisiin. Emootioita on eritasoisia. On olemassa primitiivisiä emootioita, kuten pelko tai kiintymys. Näiden emootioiden lisäksi koemme hienostuneempia emootioita, kuten kateus ja häpeä, joilla on vahva sosiokulttuurinen ulottuvuus. Tällä tarkoitan sitä, että yhteisö ja ympäröivä kulttuuri usein sanelevat sen, mitkä arvot ovat hyviä ja mitkä puolestaan edustavat pahaa. Häpeän emootio syntyy silloin, kun olemme toimineet tavalla, jota emme itsekään pidä hyväksyttävänä tai vallitsevien nor-

mien mukaisena. Häpeä voidaan nähdä tietyllä tavalla välittömänä reaktiona tekoon, jonka tiedämme pahaksi. Huomionarvoista on myös se, että kaikki häpeän tunteet eivät ole välittömiä tai suorita, vaan saattavat kehittyä sosiaalisten rakenteiden kautta hyvinkin vääristyneesti. Hyvänä esimerkkinä on häpeä, jota ihminen kokee itseään kohtaan, esimerkiksi häpeä omasta ulkonäöstä. Ulkonäköhäpeä on eräänlaista käänteistä häpeää, jota ihminen kokee toisen aiheuttamana tai yhteiskunnan rakenteiden aiheuttamana. Tämän huomion valossa meidän tulee erottaa keskenään seuraavat asiat: suora ja epäsuora häpeä. Suora häpeä on häpeää, jota koemme

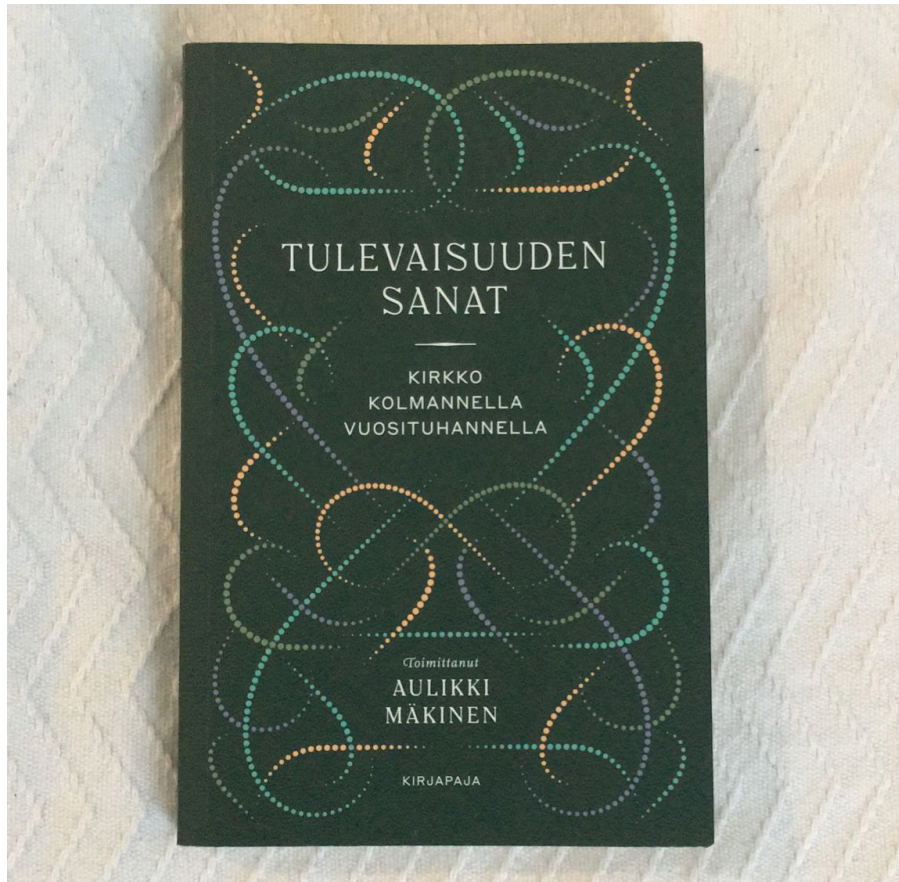
suhteellisen välittömänä seurauksena huonosta toiminnastamme. Epäsuora häpeä näyttytyy puolestaan häpeänä, joka heijastuu suuremmista rakenteista sekä niiden aiheuttamasta paineesta yksilöä kohtaan. Tämän kaltainen häpeä on ongelmallista ja haitallista, toisin kuin suora häpeä.

Suora häpeä on tarpeellista – emme tulisi toimeen ilman sitä. Jos emme omaisi minkäänlaista sisäistä systeemiä, joka aiheuttaa negatiivisen olon, kun olemme toimineet väärin, ihmiskunnan kohtalo olisi pelottava. Häpeän tunnetta käytetään kuitenkin hyvin vääristyneellä tavalla. Tässä palaan alun esimerkkiin kohusta, joka rakentui Marinin ympärille. Sosiaalisessa mediassa sekä valtakunnan mediassa esiintyvät jutut, jotka kohdistuvat skandaalinomaisesti yksilön toimintaan, pyrkivät aiheuttamaan epäsuoraa häpeää yksilöä kohtaan. Näiden juttujen aiheuttamat kohut pyrkivät horjuttamaan niiden kohteiden sosiaalista statusta ja herättämään aikalaiskritiikkiä, mikä on aina tarpeellista. Tähän pyrkiessään mediat kuitenkin kohdistavat valtavan määrän negatiivista häpeän tunnetta yksilöön, mikä on omiaan lisäämään muita ongelmia yksilön henkilökohtaisessa elämässä.

Tarvitsemme häpeää. Emme kuitenkaan tarvitse ylimääräistä ja haitallista häpeää, joka syntyy itsestään riippumattomista syistä. Tarvitsemme suoraa häpeää, joka on tervettä, omantunnon sanelemaa ja toimintaa korjaavaa. Tarvitsemme häpeää, jonka kautta osaamme kenties suhtautua toimintaamme kriittisemmin ja jopa ryhtyä kehittämään toimintaamme.

ENJA SEPPÄNEN

KIRJA-ARVOSTELU: TULEVAISUUDEN SANAT

Kuva: Enja Seppänen

Aulikki Mäkisen toimittama *Tulevaisuuden sanat* on esseekokoelma siitä, millä tavoin Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tulisi vastata modernin maailman haasteisiin, jotta se voisi pysyä opissaan johdonmukaisena ja näyttäytyä merkityksellisenä myös tuleville sukupolville. Kokoelmaan kirkon nykytilasta ja tulevaisuudesta sisältyy erilaisia

teologisia näkökulmia kuten kieli ja moniäänisyys, rukous, institutionaaliset hierarkiat ja piispuus, Raamatun kääntäminen, sukupuoli-ideologiat ja tietenkin myös Jumala.

Kirkon polarisoituminen ei näy ainoastaan kirkolliskokouksen istunnoissa. Moni seurakuntalainen löytää itsensä kahden todellisuus-

den väliltä. On lupaus yhteisöstä, paikallisseurakuntien sydämellinen nuorisotyö, ruokajakelua, lyhytterapiaa tarvitseville ja muuta arjessa todeksi elettyä lähimmäisenrakautta. Toisaalta on myös sellaista tulkintaa kaikille kristityille yhtä rakkaasta Raamatusta, joka polkee jo valmiiksi heikommassa asemassa olevia.

Kristittyjen yhteiselo yhden kirkkoinstituution alaisuudessa aiheuttaa väistämättä ristiriidan teologisen ykseyden ihanteen ja kirkon moniäänisyyden kesken. Suomen ev.-lut. kirkko on pyrkinyt palvelemaan tätä moniäänisyyttä järjestäytymällä (näennäisen) demokraattisesti. **Mikko Malkavaara** piirtää esseessään Katkerat kahtiajaot ja modernin tiheneminen aikajanan syy-seuraus-suhteineen 1800-luvulta nykypäivän kirkkoon. Malkavaara esittää, että nykykirkon kahtiajako on perua pietismistä, ja että kirkkoa on johdettu herätysliiketaustaisesta keskuksesta alusta asti samalla, kun kirkkoveroa on kannettu kaikkialta.

Vierastan Malkavaaran tapaa puhua seurakuntalaisista kirkkoveron kantajina, mutta kirkon institutionalisoituminen nousee hyvin näkyviin tässä tekstissä. Kirkon nykytilanne on tosiasiasa sellainen, että seurakuntavaalien äänestysprosenttia tarkastellessa olisi epärehellistä puhua toimivasta demokratiasista. Varsinkaan, kun se olisi helposti parannettavissa esimerkiksi sillä, että äänestysuurnia sijoitettaisiin muuallekin kuin vanhainkoteihin. Malkavaara kirjoittaa vain yhtä ryhmää palvelevista valtasuhteista, että ”kirkon jäsenistön enemmistö ei ole asettunut sitä vastustamaan.” Demokratian toteutumisen kirkossa ei pitäisi olla minkään ”vastustamista”. Jos vallankäytön suhteet muuttuvat sen seurauksena, että seurakuntalaiset saisivat paremmin äänensä kuuluviin, olisi se pitkällä tähtäimellä kirkon etu.

Kirjassa tuodaan esille laajemmin yhteisön ja yksilön välisen suhteen muutosta modernissa maailmassa. Ylipäätään moderni individualismi, joka haastaa kirkkoa, ei ole vain huono asia vaan on pohja-

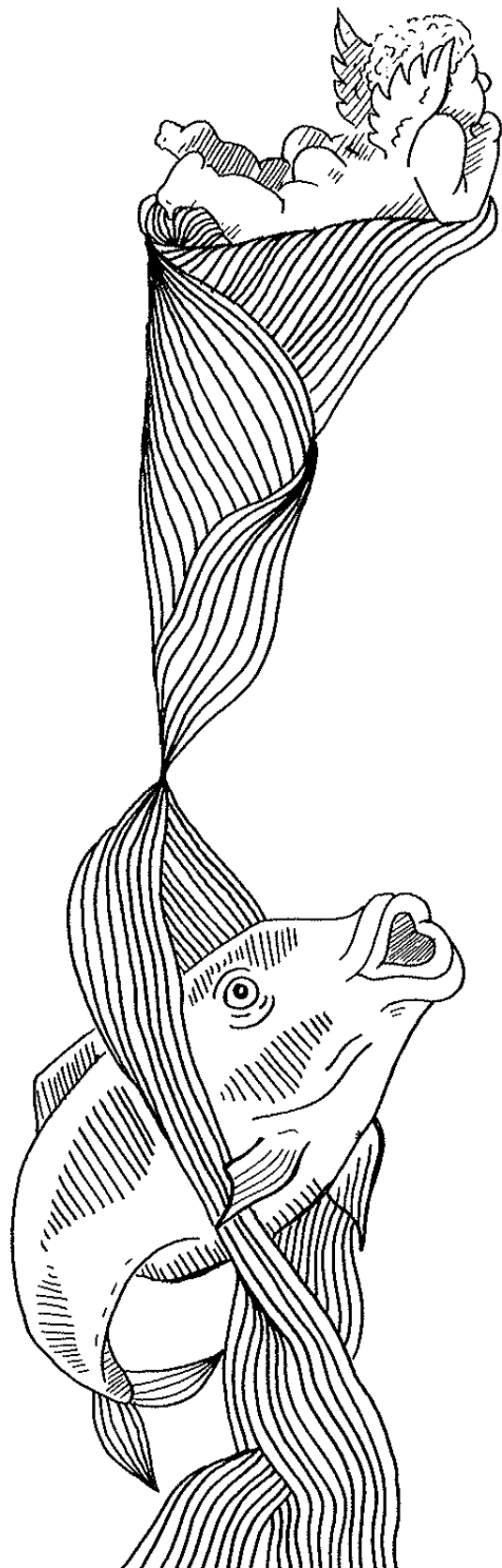
na esimerkiksi YK:n ihmisoikeuksille. **Mika K T Pajunen** kirjoittaa erilaisista jakolinjoista Jumalasta puhumisen tavoissa esseessään Olemassaolo, poissaolo ja läsnäolo – Jumalasta puhuminen modernista postmoderniin. Näidenkin jakojen voidaan nähdä noudattavan ev.-lut. kirkon historiallisia jakolinjoja. Jumalasta puhuminen on Pajusen mukaan 1900-luvulla keskittynyt Jumalan olemassaolon vakuutte- luun tai ristin teologian poissaole- vaan Jumalaan. Tällaiset kuvaukset saavat modernin kristityn kaipaamaan tapaa, joka kuvaisi Jumalan koettuna, elävänä ja läsnäolevana. Pajunen liputtaa moniäänisyyden ja jatkuvan uudelleentulokinnan puolesta kaunopuheisesti heittäytyen: ”Moniäänisyys ei ole eri äänten kakofonista kilpailua, vaan parhaimmillaan yksiaänistä virrenveisuuta syvempää harmoniaa. Jumalan kuva ei löydy vain omasta peilistä.” Totuudesta ja moniäänisyydestä kirjoittaa myös **Elina Hellqvist** : ”Moniäänisyyden ei tarvitse johtaa relativismiin, mutta se edellyttää kaikilta osapuolilta sen hyväksymistä, että oma käsitys totuudesta on parhaimmillaankin vain likiarvo.” Näen Hellqvistin esseessä pyrkimyksen tunnustaa peiliin katsomisen tärkeys luotaessa yhteyksiä lähimmäisiimme. Kokonaisuudessaan teos pyrkii luomaan sanallisia siltoja ev.-lut. kirkon ja modernin kristillisen teologian välille. Se esittää työkaluja avartamaan katsetta sellaisten ihmisten suuntaan, jotka katsovat maailmaa eri näkökulmasta kuin itse. Tietyt tavat katsoa ovat pitkään olleet niin normaaleja, että ne ovat muuttuneet näkymättömiksi.

Näkymätöntä ulossulkemista käsittelee myös **Outi Lehtipuu** , joka aikoinaan koinee-kreikan peruskurssilla herätti myös allekirjoit-

taneessa aikaan oivalluksen siitä, kuinka kielen rakenteiden kautta voi tavoittaa syvempää ymmärrystä toisen todellisuuteen. Lehtipuun esse Raamattu muuttuvassa ajassa on feministisen teologian ytimessä. Lehtipuu perustelee, kuinka käännöksen tarkkuus suhteessa alkuperäiskieleen ei palvele ainoastaan naisia, vaan kaikkia Raamatun sanaan tukeutuvia. Kielen joitain ihmisryhmiä aktiivisesti ulossulkevat rakenteet eivät palvele kirkon tarkoitusta, ja tähän viestiin yhtyy myös **Terhi Paanasen** Tarvitsemme uusia Rukouksia! Paananen kirjoittaa rukouksesta, että ”keskeinen vaatimus on, että jokaisen tulee voida osallistua sellaiseen jumalanpalvelukseen ja rukoukseen, jossa hänen kokemuksensa otetaan vakavasti ja kuullaan”.

Olen nostanut esiin sellaisia katkelmia tästä kirjasta, jotka kutsuvat dialogiin lempeästi ja kauniisti. Kirkon jakautuneisuus ei kuitenkaan ole vain kaunista, vaan toisinaan myös satuttavaa ja Jumalasta vieraannuttavaa. En voi kieltää, etteikö olisi ollut raskasta lukea Ilse Paakkisen Katsausta sukupuolikäsitusten historiaan. Siinä tuotiin näkyväksi se, kuinka naisena oleminen on vuosituhania tarkoittanut jotain ihmistä alempana olemista. Kaikista kipeintä on havaita tätä samaa asennetta vielä nykypäivän kirkossa.

Kokonaisuutena kuitenkin tämä kirja on täynnä samaan ytimeen tähtäviä näkökulmia; kädennäköisyys toiseuden ymmärrykseen. Kirkko ei voi kauaa sivuuttaa moderneja arvoja, kuten demokratiaa, tasa-arvoa ja yksilönvapautta. Tulevaisuuden sanat on ajankohtainen avaus, kutsu dialogiin näistä arvoista, joka täydellistyy vasta siihen vastattaessa.

Kehoni, kenelle se on?

odotuksille
oletuksille
katseille
kuville

Kaikelle muulle paitsi minulle.

Kun yritän sen itselleni omistaa
kohtaan vain häpeää
syvältä itsestäni
syvältä ympäristöstäni

Vaikka minä kehoani eniten tarvitsisin

Enkä vain elääkseni,
henkiiieverissä hengittääkseni

Tarvitsen sen itselleni,

ei, otan sen itselleni
mielelleni ja minuudelleni
odotuksilleni
katseilleni
kuvilleni
Minulle.

Ja ehkä vielä joskus,
olen vailla häpeää

Aino Vihonen

Ajan virta

Kauhean kiivas on ajan virta
Veneeni rannalla niin pieni
Mikä on vesillelaskun hinta?
Tuhoonko vain vie tieni?

He väittävät: "Voit vain voittaa!"
"Muuten et edes elä!"
Mutta en uskalla aloittaa
Matkaa yli järvenselän

Entä jos pyörteisiin hukun?
Entä jos veneeni kaatuu?
Eksyn keskelle illan sumun
Ja olen kadonnut, kun myrsky laantuu

Ajan virrassa moni
On ennenkin kääntynyt harhaan
Valinnut väärän uoman
Vaikka luuli tienneensä parhaan

Kuinka minä heikkona voisin
Soutaa kosken kyytiin?
Halusin tehdä toisin
Kuin ne, joiden vapaus myytiin

Aika virratkoon ilman
Minua, eikö se käy?
Mutta menetän suunnitelman
Vesi nousee, apua ei näy

Hanna-Tuulia Haavisto

